

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad ca-
 robamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük
 XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
 1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohányzószékben.

A proletárok püspöke.

Ezen a címen a Székesfehérvár és Vidéke legutóbbi számában vezércikket közöl, melyben megyéspüspökünk pásztorlevelével foglalkozik. A vésziskedő hang, mely az egész cikket végigvonnul, valamint a ferditések, melyek itt ott a Népszava erkölcsseire emlékeztetnek, provokálják jelen válaszunkat. „Sérelem érte Pál apostolt, Máté evangelistát, a zsoltár-írókat“ — így kezdi a cikkíró — mert míg a többi püspökök körlevelei a Szentírásnak mondásait szövik „kenetes egésszé“, addig a fehérvári pásztorlevel „ennek a szokásnak hadat izent.“ Nem kívánjuk a Sz. és V. cikkezójétől, hogy püspöki pásztorleveleket olvasson, de ha már magas figyelmére méltatja és a nyilvánosság előtt foglalkozik vele, akkor joggal megkövetelhetjük tőle, hogy azt figyelmesen olvassa és ne állítson olyat, a mi a valóságnak meg nem felel. Ha ezt teszi, akkor észrevete volna, hogy dr. Prohászka körlevelében nem kevesebb mint 10 szentírasi idézet van, s ezek közül 5 sz. Pál apostoltól van véve. A sérelem tehát csak a cikkíró fantáziájában kísért. Különbö is hogy mi való egy püspöki körlevélbe és mi nem, annak megítélésére a Sz. és V. cikkezójét époló illetéktelenek tartjuk, mint magunkat az orthodox rabbi-jelöltek német próba-predikációinak megvizsgálására.

A cikkíró nem tud eltelni a csodálkozástól, hogy püspökünk körlevelében még a szocialdemokráciáról is beszél, és élénk fantáziájában *An tu solus peregrinus es in Israel?* — kérdezhetjük méltó csodálkozással a cikkírót. Hisz Fehérvárott mindenki tudja, hogy volt szeretett főpásztorunk dr. Városy Gyula szintén fölemelte szavát egyik körlevelében a munkások érdekében. Az is ismeretes róla, hogy az országos munkásmozgalomnak — természetesen nem a nemzetközi, hanem keresztény alapon szervezett munkásoké — egyik fő pártfogója. És tekintetben nem áll egyedül a püspöki karban. A legújabb időből csak a szombathelyi és a beszercebányai püspökre hivatkozunk, kik külön körlevélben foglalkoztak a szocializmussal és sürgették, hogy papjaik a szociális tevékenység terére lépjenek. Mutasson nekünk az Sz. és V. csak egyetlen superintendens, vagy egye'len főrabbit, a ki érdemesnek találta volna a szociális kérdéssel foglalkozni. Hogy a kath. egyház az első, mely az idők jelét megértette, azt a Sz. és V. által oly nagyra-becsült Társadalomtudományi Társaság is elismerte egyik 1901-iki ülésén; ezt érzik a szociális eszméknek Isten és hazát tagadó nemzetközi árendásai is, s azért fanatikus gyűlölettel vetik magukat a kath. egyházra. Legyen nyugodt a cikkíró, a kath. egyház püspökei feladatuk magaslátán állanak, nem bujnak strucc módjára szent idézetek mögé, érzik a jelen élet bajait és a kereszténységnek természeté és évezredes hagyományaihoz képest odaállanak a gyengék mellé.

Ne féltsé tehát püspökünket, hogy körlevelén püspöktársai meg fognak ütközni, vagy hogy proletárok püspökének fogják csufolni. Már csak azért sem, mert a köpködés és csufolódás azokban a jóízű körökben nem szalonképes, azután meg azért is, mert dr. Prohászka előtt olyan tekintély hirdette a proletár-követelések jogosságát, (már amennyiben azok jogosak) mely előtt minden püspök és hívő hódoló tisztelettel hajol meg, mint XIII. Leó pápa. Dr. Prohászka csak lángszavú hirdetője azoknak az eszméknek, melyeket a nagy pápa *Rerum novarum* kezdetű encyklikájában kifejtett. Hogy ezeket az eszméket püspökünknel senki sem értette át jobban, senki sem hirdette még meggyőzőbb erővel, erre mi büszkék vagyunk s emnyiben szívesen koncedáljuk a Sz. és V. állítását, hogy „püspök még így nem beszélt Magyarországon.“ De visszautasítjuk azt az inszinuációt és perfidianát, melyek azon eljárását, a melylyel püspökünk körlevelét úgy szeretné föltüntetni, mintla a katolicitással ellenkezésbe jött volna. Boszantó volna, ha nem volna annyira kacagató: a Sz. és V. az egyházi cenzor szerepében! Hallatlan dolognak mondja, hogy „ez a pásztorlevel hangoztatja a proletár-törekvés jogosságát — s ami szinte elképzelhetetlen (!) a klérus egy ily magas állásu s eddig jó kereszténynek ismert emberétől (!) nem állotta a többek között ezeket mondani: „... a szocialdemokráciától többet vár az éhes ember, mint a keresztény szeretettől.“ Mi hallatlan dolog van egy sajnálatos ténynek egyszerű konstalálásában? A körlevél csak ezt teszi és nem mondja, hogy az éhes ember joggal várhat és kaphat is többet a szocialdemokráciától, a mint azt a cikkíró perfid eljárással a contextusból kiszakított citátummal szeretné imputálni. Aztán micsoda keresztény ellenes dolog van abban, ha valaki szociális törekvések jogosságát hirdeti? Egyáltalában mit akar a fenti szavakkal kifejezni? Csak kétféleképen tudom értelmezni. Vagy dr. Prohászkat akarja lefoglalni a szocialdemokrácia számára, vagy a szociális eszméket a nem keresztények, vagyis a jakabok számára. Véténék püspökünk lenkölt személye ellen, ha az előbbi bárgyu föltevés fölösleges cáfolatába bocsátkoznánk; de az utóbbi föltevés ellen tiltakozunk. Hála Istennek a szociális eszmék még nem azonosak a szocialdemokráciával. Remelem a Sz. és V. sem sülyedt annyira, hogy magát a szocialdemokrácia összes elveivel (pld. a kozmopolitizmus, kommunizmus, szabadszerelm stb.) és annak brutális gyakorlati eljárásával azonosítsa. Ami jó van a szociális törekvésekben, ahhoz nekünk több jogunk és közzünk van, mint a Sz. és V.-ének, valamint összes sorsosainak. Az igaz, hogy ezek nagy számmal vannak képviselve a mai munkásmozgalomban, de ezek szereplése miatt csak pirulnia illik.

Egyáltalában nagyon érdekes jelenségnek tartom, hogy a Sz. és V. egész muljával és még

mai irányával is ellentétben ujabban időben nagyon munkásbarátot. Eddig mindig a burzsoá-liberalizmus vizsín evezett, pedig tudvalevő dolog, hogy ez oly messze van az igazi szocializmustól, mint Alakó Jeruzsálemtől. Hisz ez növesztette nagyra gazdasági politikájával a nemzetközi nagytőkékét, ez fosztotta ki a széles néprétegeket és teremtette meg a proletáriátust és a pauperizmust. Ennek az elváltoztatásnak okát legfőlebb a materialista Vogt fejthetné meg, aki szerint az ember elvei olyanok, a milyen a tápláléka. Nehezen tévedek, ha azt gondolom, hogy a méltóságos Vészi elvtárs abrajkja adja meg a helyzet kulcsát. Ezért emlegeti a szabadkőműves ideált is t. i. a franciaországi állapotokat. Aztán nem mondaná meg nekünk a t. cikkíró, hogy az a bizonyos tisztantuli eset hol és mikor történt? ... mert tisztán a Sz. és V. kedvéért nem vagyunk hajlandók elhinni. Ha pedig kath. egyházi dolgokról akar inni, akkor kérdezzen meg előbb valakit és ne írjon olyan badar dolgokat, hogy dr. Prohászka „egyházi állására nevez kaplán volt.“ Végül csak annyit akarunk izenni a Sz. és V. cikkírójának, hogy söpörjön a Zsinagóga ajtaja előtt és adjon a nemzetközi nagytöke urainak, pld. a 11 milliárdjal rendelkező Rothschildnak, a börze lelkiismeretlen spekulánsainak, a gabonaüzérekeknek és egyéb antiszociális alakoknak szociális direktívákat, mert ezek sokkal közelebb állanak hozzá, mint a püspöki kar és ezek sokkal többet tehetnek a szociális nyomor enyhítésére, ha csak valami kis keresztény lelkiismeretesség volna bennük. **Dixi.**

Közgyűlés a városnál.

A januári közgyűlés a lehető legsimábban, ugyszólván hangulat nélkül folyt le. A szőnyegre került ügyek egy-két csapással kiporoltattak s a közgyűlés szép számmal megjelent tagjai maguk csodálkoztak legjobban, hogy 11 órakor már hazafelé — illetőleg valamelyik sörcsarnok felé vándoroltak a pótközgyűlés megtartása végett. Az interpellációk még talán keltettek némi érdeklődést, míg a tárgysorozatból a Markl-féle ösztöndíj megszavazása tartotta ott nagyobb számban a bizottsági tagokat. Városi tisztviselő fia: Bóna József kapta meg. Bory Jenőnek, szenialis fiatal szobrászunknak pedig egy évre 800 kor. segélyt szavazott meg a közgyűlés. Ez volt a legszebb s a szürke prózából ideálisan kiemelkedő mozzanat.

A közgyűlést báró *Fiáth* Pál nyitotta meg 9 órakor. A legközelebbi közgyűlés napja febr. 26-ra tűzött ki.

Farkasdy Dezső városi biz. tag interpellálta Juth főszámvévőt, hogy a Simor-utcai csatorna beboltosásának költségeit miért nem szedik be az érdekeltektől. Körülbelül 10 évvel ezelőtt történt a beboltosás, a melyhez a hozzájárulást minden hátrulajdonos megígérte s ámbár a költség tetemes összegre rug, mindeddig nem kérték

Mai lapunk 4 oldal.

0000057

csak kitétek magukért. Azt hiszem, hogy az egész jelenvolt nagy közönség érzelmeinek adok kifejezést, ha az ügyes és öletes előadásért elismeréssel adózom a derék műkedvelőknek.

Volt két szavaltat is: a kettő közül Kiss Mihály keresztény szocialista munkásé tetszett jobban, aki igen ügyesen választotta meg a szavaira alkalmas költeményt.

— **Kitüntetett katolikus író.** Auer István, az „Alkotmány” segédszerkesztője, az Országos Pázmány-Egyesület titkára most adta ki „Amerre én járok” címmel szépirodalmi prózai munkáinak egy csinos kötetét. A könyvet megrendelte volt Mailáth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök is, ki a napokban a következő kitüntető sorokat intézte az írónak:

„Amerre én járok” hosszu idő után az első szépirodalmi termék, amelyet nemcsak érdeklődéssel, de megleléddel is lapozgattam. Bárcsak akadna sok olvasója és — követője. Kérek még 5 példányt. Öszinte tisztelője:

Mailáth
püspök.

A magas helyről érkezett kitünő elismerés nemcsak az írónak okozott nagy örömet, hanem esztornak abban a magyar katolikus irodalom munkásai is.

— **Halálozás.** Mihályi Ferenc vendéglős 1. hó 30-án életének 47-ik évében elhunyt. Temetése 31-én d. u. 3 órakor lesz a Deák Ferenc utca 15 sz. gyászházából.

— **A felsővárosi Kath. Kör közgyűlése.** Január 27-én Főtisztelendő Tamás Vilmos esp. plebános elnök ur magas röptű beszédrel nyitotta meg a közgyűlést, melyben arra az ellenvetésre, hogy a mai katolicizmus gyenge, közönyös s mondhatjuk gyáva — felel meg. Kimutatja, hogy a katolicizmus évezredekten át a népek, a társadalom életfentartója volt; csakhogy akkor ez a katolicizmus erős volt, mert nagyobb volt az összetartás és a hit. A kath. körök célja ezen élő hitet ébren tartani és az összetartást apolni. Ha valamikor, úgy most ezen összetartásra nagy szükség van; azért a tagok hűen tartsanak ki továbbra is a Kath. Körünk mellett azt támogassák és buzgón látogassák.

A múlt évi jegyzőkönyv felolvasása és jóváhagyása után Vértés Kálmán ur, mint a kör új es lelkes jegyzője megköszöni a beléje helyezett bizalmat és a kör működéséről a következőkben számol be:

Tagok száma 308. A kör az év elején elvesztette egyházi alelnökét főt. Gönczöl Antal, kinek helyét általános meglelédesre tiszt. Schmall György tölti be.

Fájdalommal jelenti a jó Szeitl Mihály pénztárnok elhunytát, ki a körnek alakulásától buzgó pénztárnok volt. Az így megüresedett állásra 1905. szeptember 3-iki választmányi gyűlés egyhangulag ifj. Lics Ferencet választotta meg pénztárnokká, ki eddig is erélyéről és buzgalmáról ismeretes.

Főtiszt. Knitthoffer István áthelyezése folytán — kinek működéséről csak dicsérőleg emlékezhetünk meg — megüresedett a jegyzői állás, melyre Vértés Kálmán könyvtárnok urat választották meg közlekedéssel, ki a könyvtárnoki állásban a legnagyobb meglelédesre 7 évig működött. A könyvtárnoki állást pedig Kammel József kántor ur nyerte el.

Örömmel veszi tudomásul a közgyűlés, hogy nagyrabecsült, szeretett fővédnökét főtisztelendő és méltóságos dr. Városvy Gyula szekesfehérvári megyéspüspök urat a királyi kegy- és a római Szentszék egyöntetű akarata a kalocsabácsi érseki székbe emelte; de nem hagyta ugyanaz a legfelsőbb kettős kegy árván és fővédnök nélkül körünket, mert a szelid és jóságos lelkű atya helyett dr. Prohászka Ottokárt, az ép oly jó szívű és lángeszű egyetemi tanárt emelte a szekesfehérvári püspöki székbe, ki így körünk fővédnökévé is lett, s kinek működése elé örömmel és bizalommal nézünk.

Igen kedves ünnepélyt rendeztünk a karácsonyi ünnepekben a dalárdá javára, mely oly fényesen sikerült, hogy még harmadszor is meg kellett ismételnünk. Kiváló elismerést érdemel az

ünnepély emelésében főtiszt. Kolb Cziprián zirci tanár ur igen szép felolvasása.

Angeli Nándor tanító ur az ünnepély tárd-hatálan rendezője és Kammel József kántor ur a dalárda betanítása körül szereztek elévülhetetlen elismerést. A kath. kör tagja a Szent István Társulatnak és a M. O. Kath. Egyesületnek Orsz. Szövetségének. Könyveinkszáma: 330. a torgalmi szám 850. olvastak: 175 tag.

Lapok: Alkotmány, Magyar állam, Fejérm. Napló, Herkő Péter, Társulati Értesítő, Gazdasági Értesítő, Magyarföldművelő, Neppárt, P. Szent Antal Lapja, és a Zászlónk.

20 felolvasásunk volt. Felolvastak: Schmall György, Knitthoffer István, Sumicz György, Csipkes Gyula, Angeli Nándor, ifj. Lics Ferenc és Virág Ignac.

A kör anyagi életére vonatkozólag a múlt évben tartott táncmulatság 249 kor. 28 hl. tiszta jövedelmet hozott. Az összes bevétel a múlt évben volt 1025 kor. 91 f., kiadása volt: 517 k. 85 f. Vagyoni: 508 k. 06 f.

A kath. kör dalárdájának a fűzharmoniumra a karácsonyi ünnepélyekből külön betétkönyvben van 150 koronája.

— **Hatalmas tűzvész Mórton.** Folyó hó 26-án éjjeli 2 órakor rémes kongatás verte fel Mór lakóit. Hatalmas lángnyelvek világítottak be az egész községet. A Pössel Gusztáv tulajdonat kezű ecetgyár az éj folyamán kigyulladt s összes berendezésével, tartályaival és szeszeszletével együtt a lángok martalékává lett. A tüzet niintegy éjtű 2 órakor vették észre, a mikor a lángok az épület belsejében annyira elharapóztak, hogy mentésre gondolni sem lehetett. A helyszínerre érkezett tűzoltóság a tűz továbbterjedésének megakadályozására volt már csak hivatva, mert a benne elhelyezett gyúlékony szeszesanyagok egésze folytán lehetetlen volt. A gyárhoz tartozó lakóház, amely a gyár közvetlen szomszédságában épült, szintén porrá égett. A tűz okozta kár több 10.000 koronánál, melynek egy része azonban a biztosítás révén megterül. Hogy a tűz miképp keletkezett és hogy esetleg nem-e bűnös kezek munkája idézte elő, azt a megejtendő tűzvizsgálat fogja megállapítani.

— **Ünnepe és Felsővárosi Kath. Körben.** A szekesfehérvári Felsővárosi Kath. Kör az új megyéspüspök ur Oméltósága, mint a kath. kör védnöke tiszteletre folyó évi február hó 4-én (vasárnap) a felsővárosi rom. kath. kisdudovoda helyiségében hódoló ünnepeket rendez. Kezdeté este 5 órakor. Az ünnepek sorrendje: 1. Üdvözlő beszéd, tartja Tamás Vilmos esperes plebános, mint a kath. kör. egyházi elnöke. 2. Ecco sacerdos magnus éneklé a kör dalárdája. 3. Alkalmi szavaltat, mondja Fekete József kör-tag. 4. Hit. remény, szeretet, eloadják az Ezredeves iskola V. és VI. leány osztály növendékei. 5. Az „Apostol” szavaltja Világosi Rózsika V. osztály tanuló 6.

Pápai himnus, éneklé a kör dalárdája. 7. Elnöki zárszó.

— **Bizalmas halál.** Huber Anna 70 éves nagylángi illetőségű lakosnő tegnap délután az égő kályha mellett elaludt. A kályhából kihulló parázs felgyújtotta ruháját, amit a szerencsétlen nő csak akkor vett észre, amikor már fátylaként égett. Kirohanva az udvarra, a rémes sikoltozásra összefutott házbeliék behempergették a hóba és vízzel leöntötték, de ekkorra már oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy estére meghalt.

— **Az ügynök tolvajlása.** A tatai csendőrség távirati megkeresésére a helybeli rendőrség vasárnap délután letartóztatta a Práger Mór helybeli cipőfészlőszék egyik utazóját, Hermann Izidor 27 éves váli illetőségű kereskedőjét. Hermann ezelőtt Deutsch Jenő nevű társával együtt a tatai Vicinger-féle fűszerkereskedőcég üzletében volt segédképp alkalmazva, a honnan a két jeles ur temérdek árut lopott és azokat orgazdák útján értékesítette. A károsult kereskedő cég csak akkor jött rá alkalmazottai lopására, amikor már azok kiléptek az üzletből. Feljelentésekre a tatai csendőrség táviratilag kérte Hermann Izidor letartóztatását, ami azután meg is történt. A tolvaj kereskedőségét az érte jött csendőrök még vasárnap Tatára szállították.

Nincs többé fejkorpa!

A világhírt Bergman a Comp. (Drezden és Teschen) fejkorpa pomádé háromszori használatára teljesen megszünteti. — Kapható: Koronafi Károly fodrász-üzletében, Nádor-u. 13. Egy légyel: 1 kor. 20 f.

Színház.

Szombat, január 27.

Mulató istenek. Micsely urnak ezzel az izléstelenül sincs szerencséje. A szombat este gyér közönség is erről tett tanúságot. A vasárnap esti előadás fokozottabb számú közönsége is csak a vasárnapnak tudandó be.

Hétfő, január 29.

Gül Baba rózsái — úgy látszik küzelednek a hervadás felé. A zónaelőadásban ugyan telt házat produkált, de hát hiába, mégis csak zóna volt.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

L... y Lajos. Helyben. Sorai csak ön ellen szólhatnak legyeit s nem az ellen akire támadt. Ha ön egy közszívvelőt oly súlyos vadakkal illet, ha panaszáról, tettenes visszalétekről beszéd, legyen bátorsága a level alkával is odairni s a család válját be is igazolni. Így mindenkit meg lehet gyámusítani. De az ilyen támadás csak gyáva fráter munkája lehet.

A „Fejérmegyei Takarékpénztár” 1906. február 15-én délután 4 órakor az intézet helyiségében

rendes évi közgyűlést

tart,

melyre a részvényesek, hivatkozással az alapszabályok 64. §-ára*) tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az 1905. évi üzletforgalomról szóló igazgatóság jelentés.
2. Háfározzathozatal az igazgatóságnak az 1905. évi zárószámadás betérjesztése és ennek kapcsán a mérleg jóváhagyása, a tiszta jövedelem felosztása, illetve az osztalék megállapítása, a felügyelő bizottság és az igazgatóságnak jegyzőkönyvileg leendő fölmentése érdekében tett javaslatok fölött.
3. Elnök, 14 napibizottságra kötelezett megyebeli igazgatósági tag, 6 póttag, 7 napibizottságra nem kötelezett igazgatósági tag, 3 felügyelő rendes és 2 póttag választása.

Szekesfehérvár, 1906. január 30.

Gróf Zichy Aladár,
elnök.

*) 64. §. Közgyűlésen csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye 4 héttel előbb nevére iratott és három nappal a közgyűlés előtt (ezuttal tehát 1906. február 12-ik napjáig) az intézet pénztáránál letetett.

